

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Eylül 2021

Son Güncelleme Tarihi: 01.10.2021

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	23
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	29
1) MAL TİCARETİ.....	30
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	44
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	50
E- SERBEST BÖLGELER.....	56
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	62

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

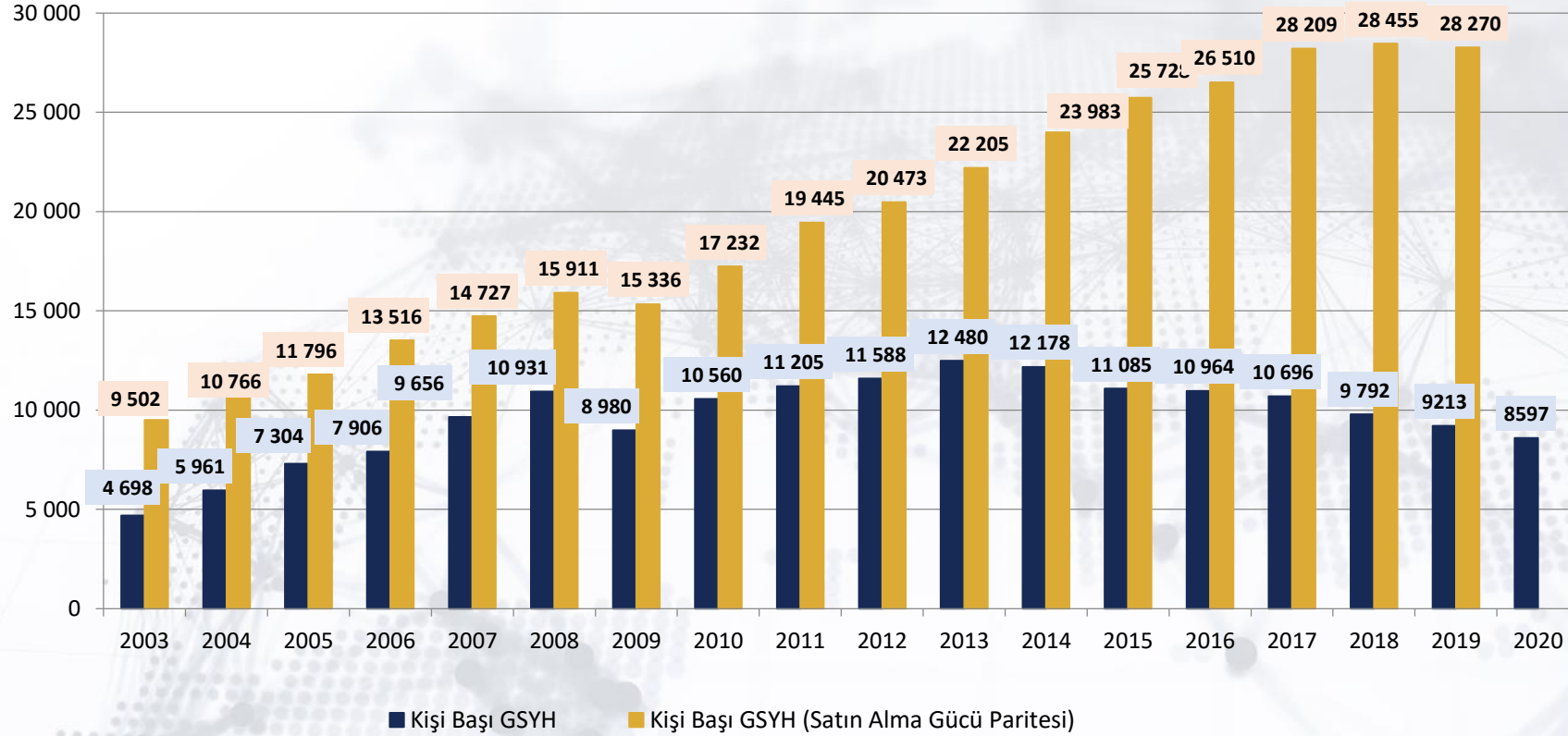
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.318	5.047
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777	867	869	859	797	760,4	716,9
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.792	9.213	8.597
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,2	22,2	23,8	23,7
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,6	30,6
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,8	11,0	12,8	9,3	7,7
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,7	-2,6	1,2	-5,1
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	49,3
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28

Kaynak: TÜİK, TCMB

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

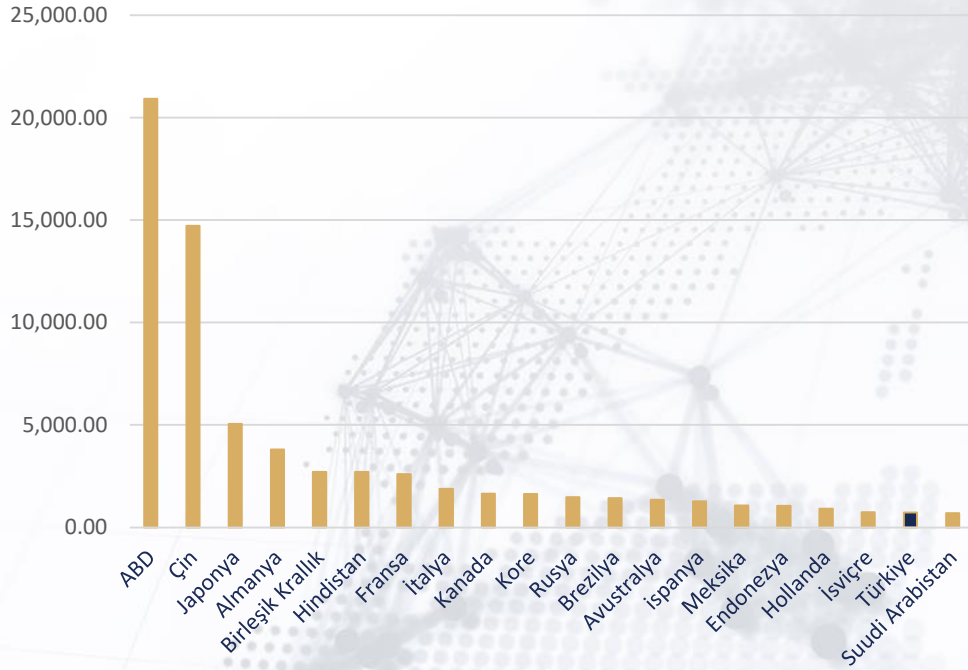
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2020 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.608 dolardan 8.597 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) göre, 2019'de kişi başı GSYH, 28.270 dolar olmuştur.

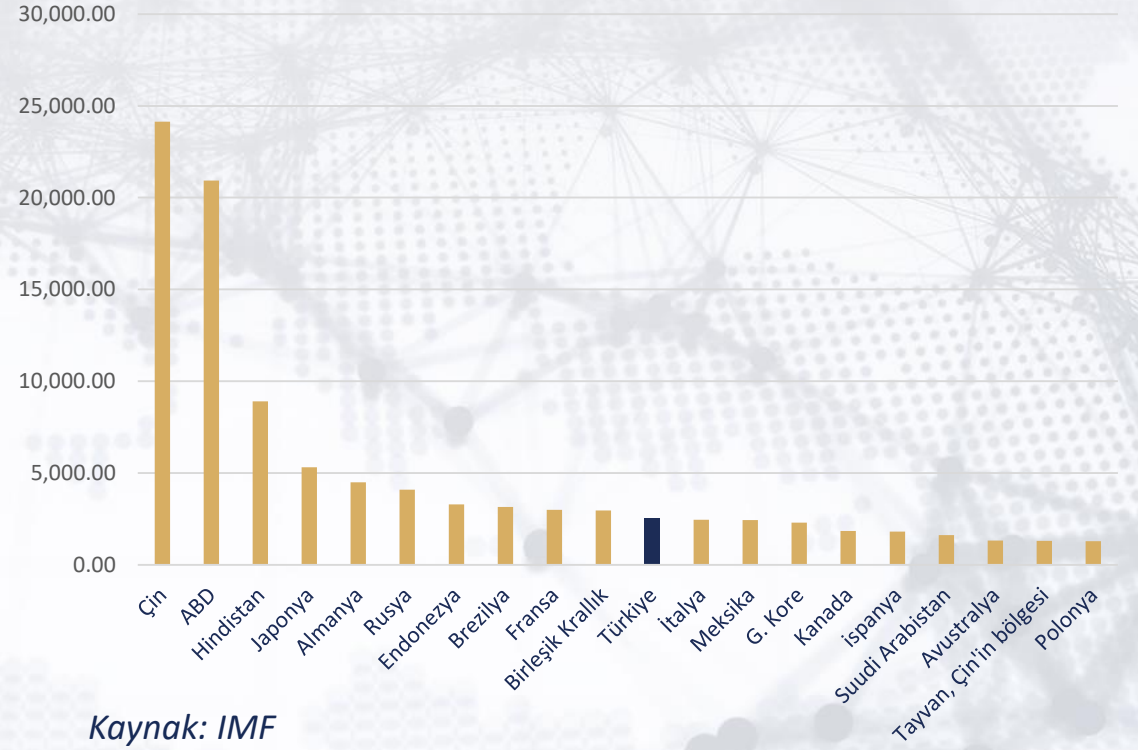
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

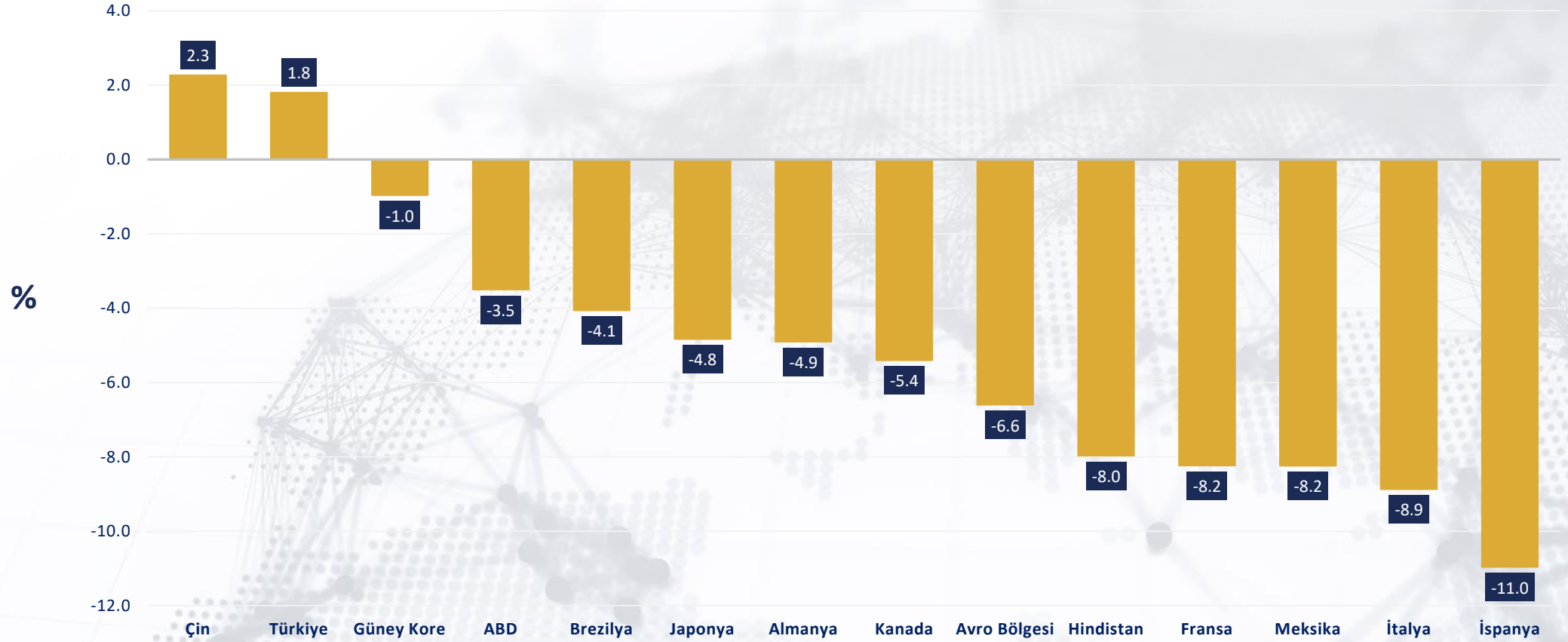

Kaynak: IMF

- 2020 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11., Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir. www.ticaret.gov.tr

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2020)

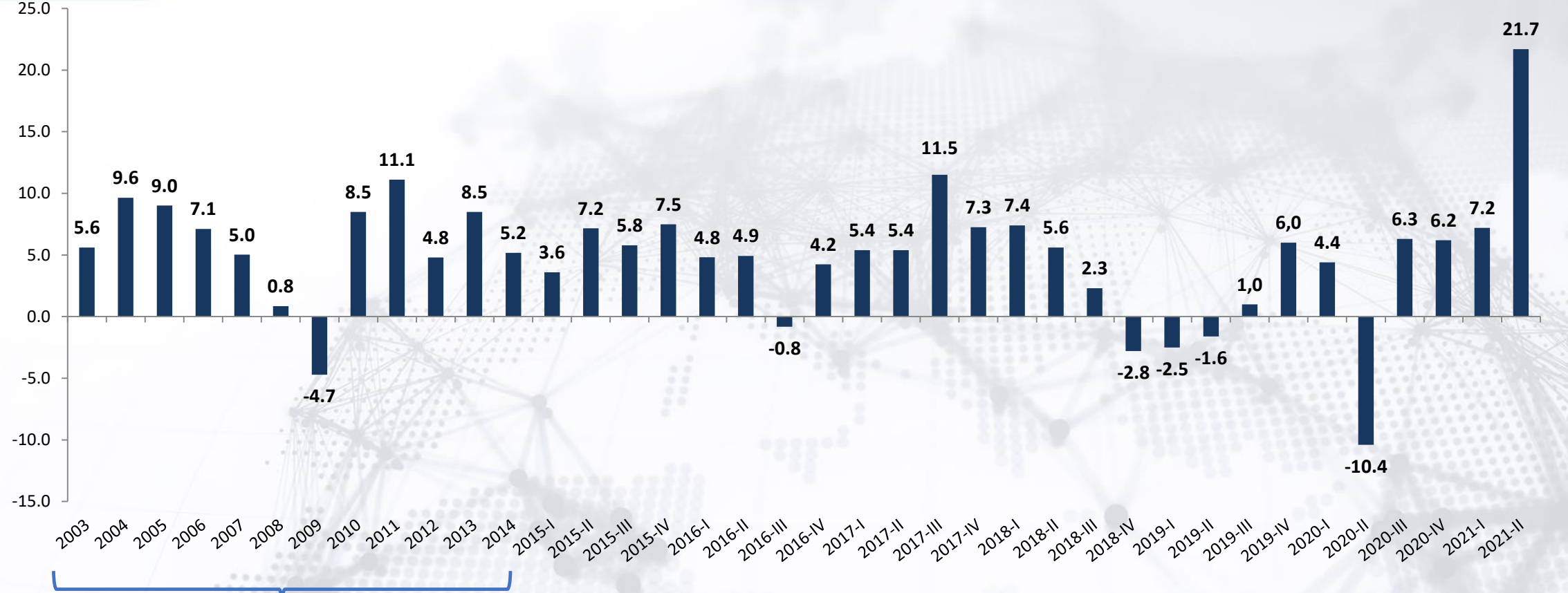

Kaynak: IMF, Eurostat

➤ Türkiye ekonomisi 2020 yılında %1,8 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

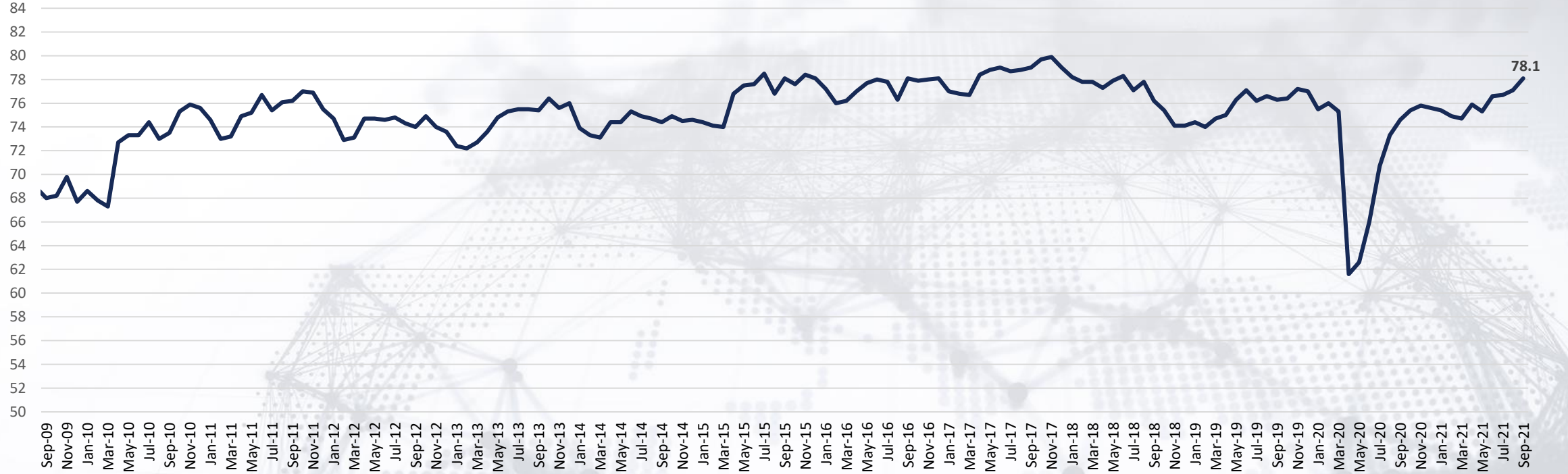
Kaynak: TÜİK

Yıllık Artışlar

- Türkiye ekonomisi 2021 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %21,7 oranında büyümüştür.
- 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

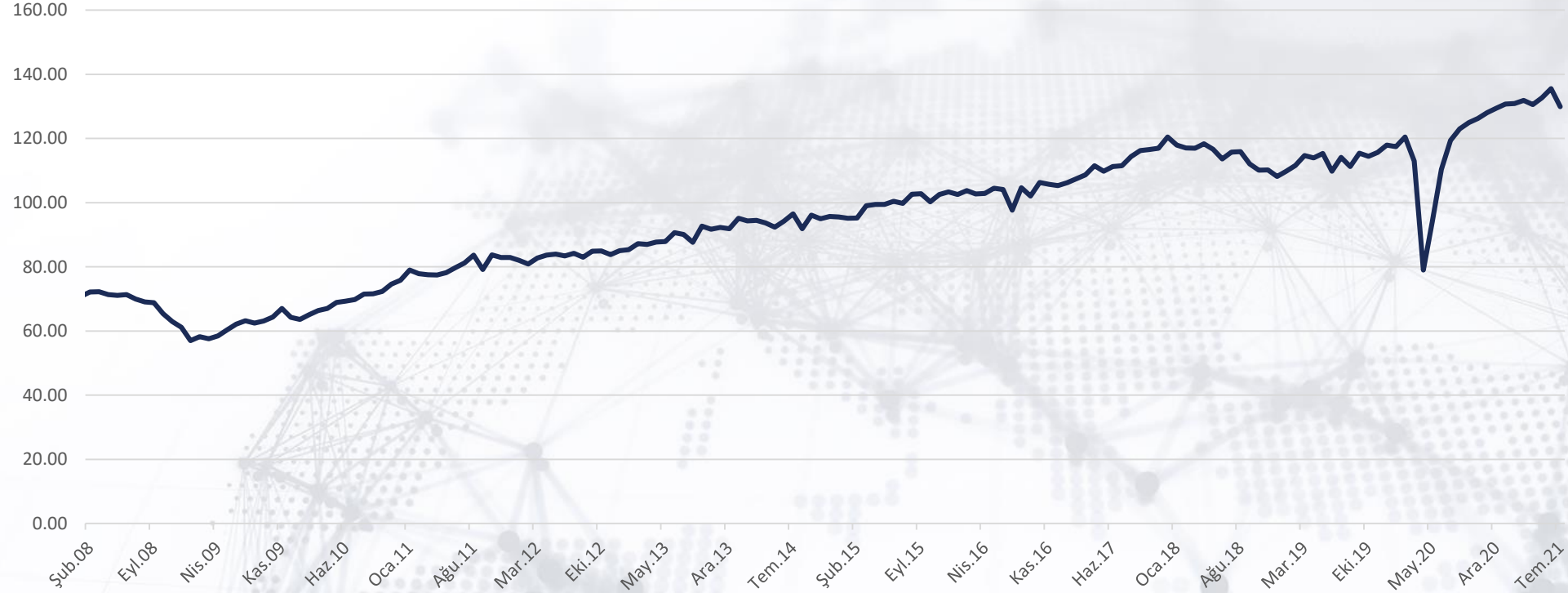

Kaynak: TCMB

- 2021 yılı Eylül ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 1,0 puan artış, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 3,5 puan artış göstererek %78,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sanayi Üretim Endeksi* (SÜE)

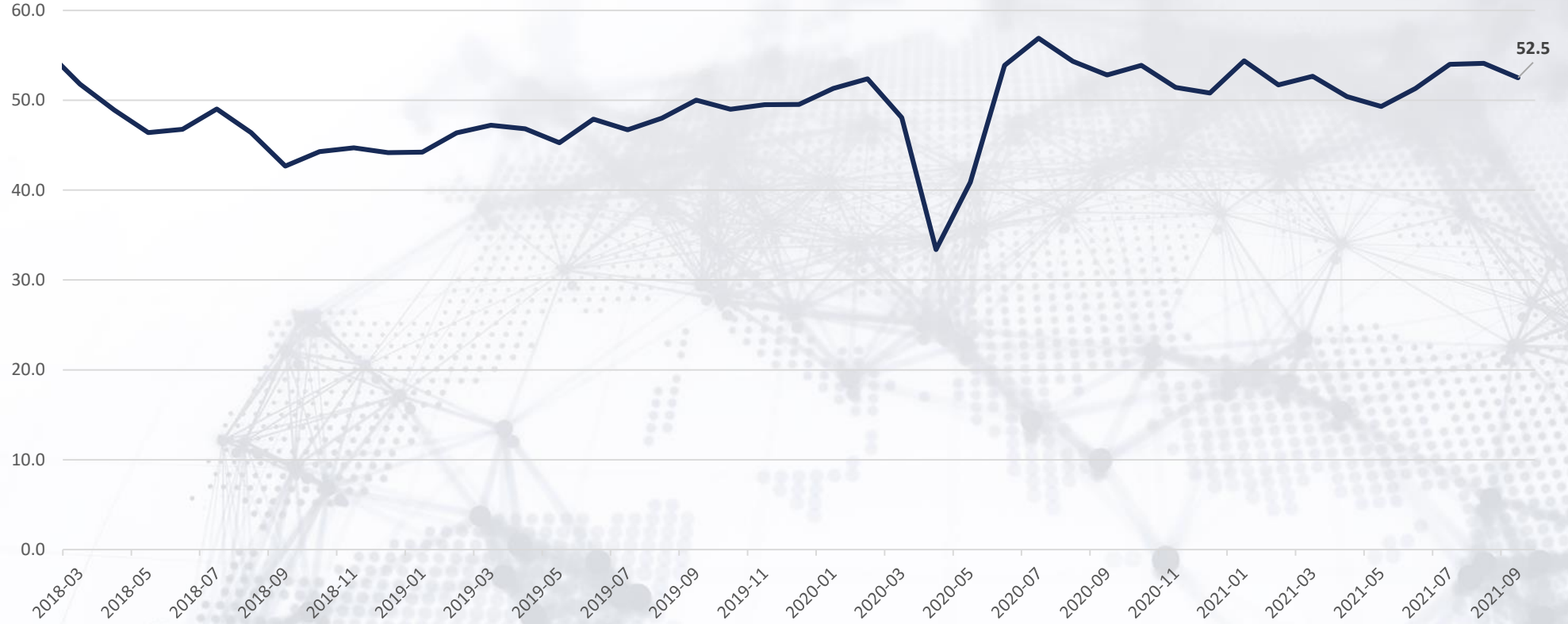
Kaynak: TÜİK

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış SÜE 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %4,2 oranında azalırken, takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %8,7 oranında artış göstermiştir.

*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

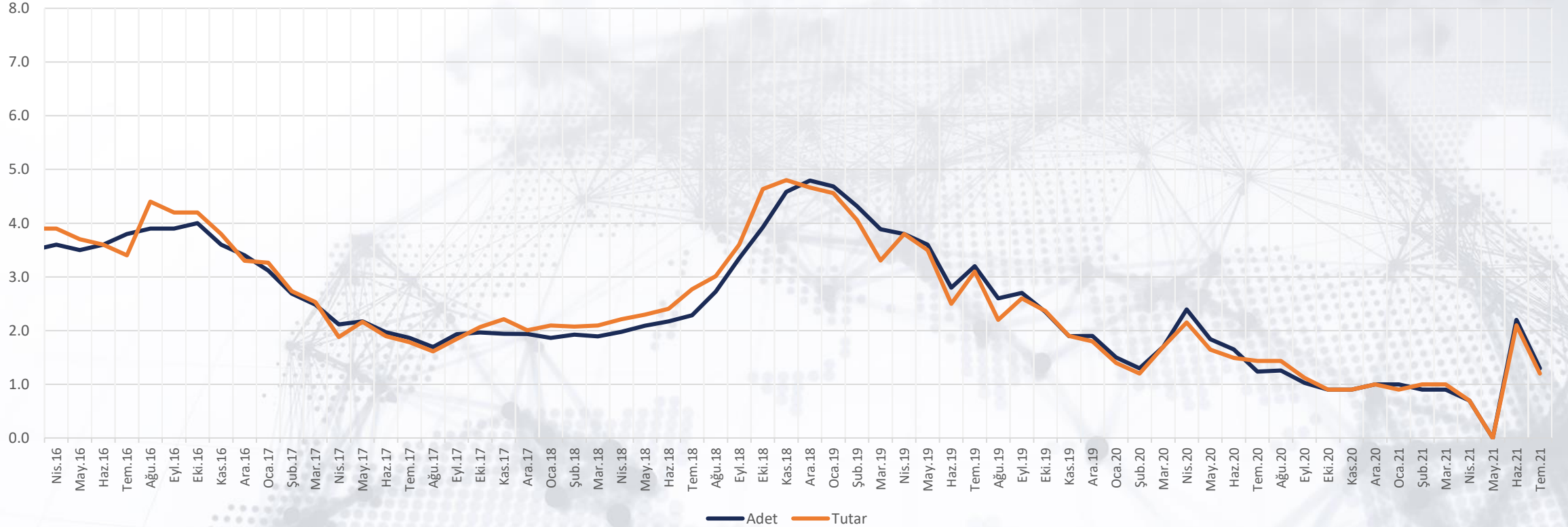
- PMI, 2021 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre 1,6 puan azalış göstermiş olup, 52,5 değeri ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbraz Edilen Çekler (%)

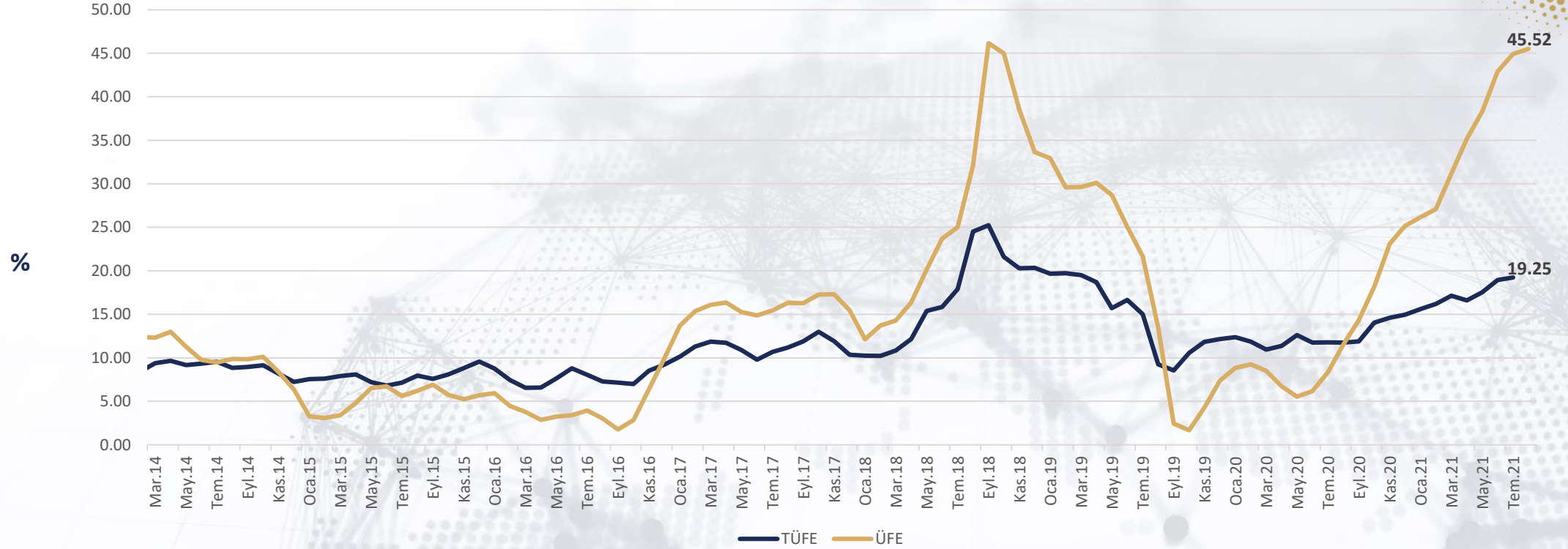

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında ve “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında azalış yaşanmıştır.

Enflasyondaki Gelişmeler*

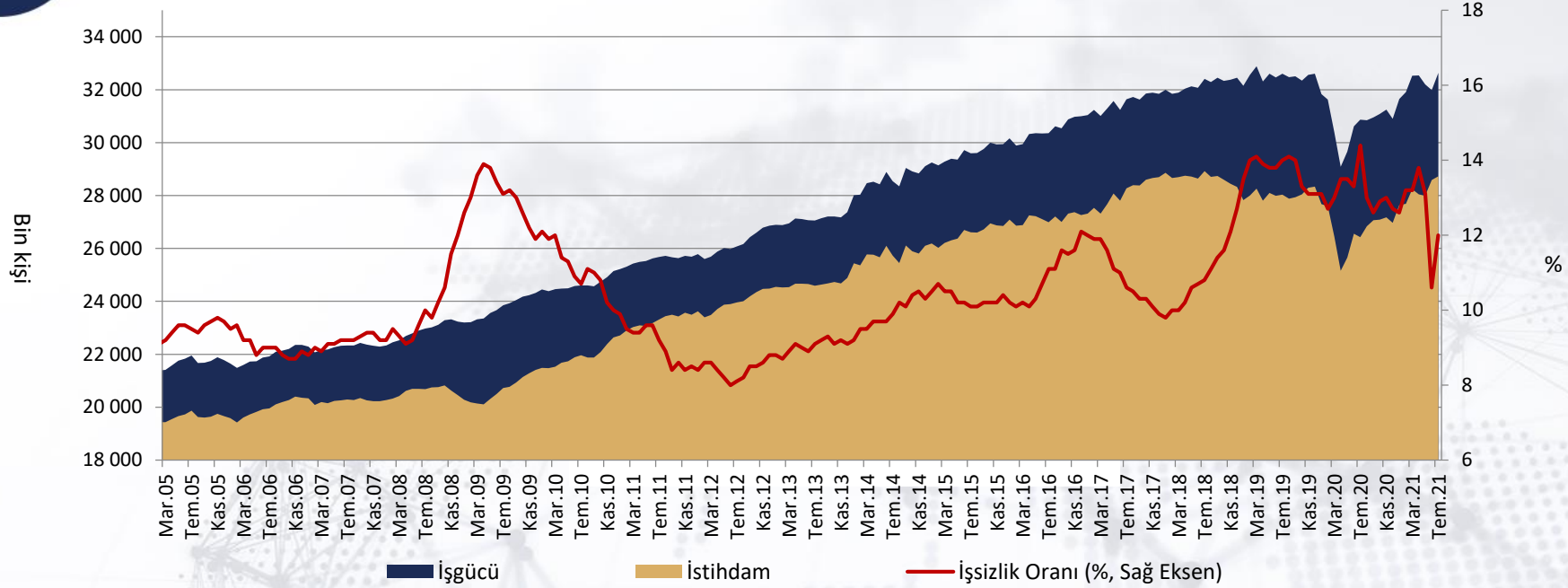
Kaynak: TÜİK

- 2021 yılı Ağustos ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE’de %19,25 oranında, Yi-ÜFE’de ise %45,52 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

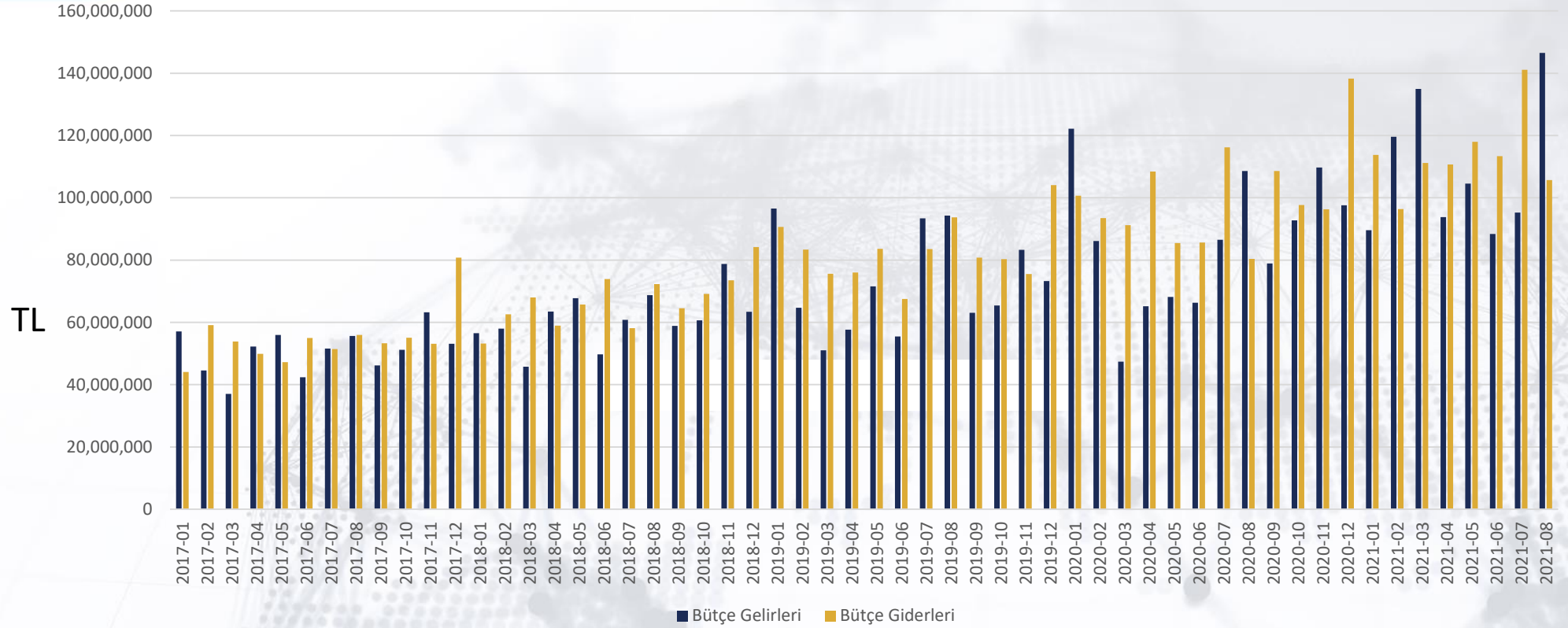
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

- 2021 yılı Temmuz ayında arındırılmamış işsizlik oranı %12,1, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %12,0 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %5,4 (Temmuz), AB(27)’de %7,1 (Temmuz), Avro Bölgesi’nde %7,6 (Temmuz), Almanya’da %3,6 (Temmuz), Fransa’da %7,9 (Temmuz) ve İtalya’da %9,3(Temmuz) düzeyinde bulunmaktadır.

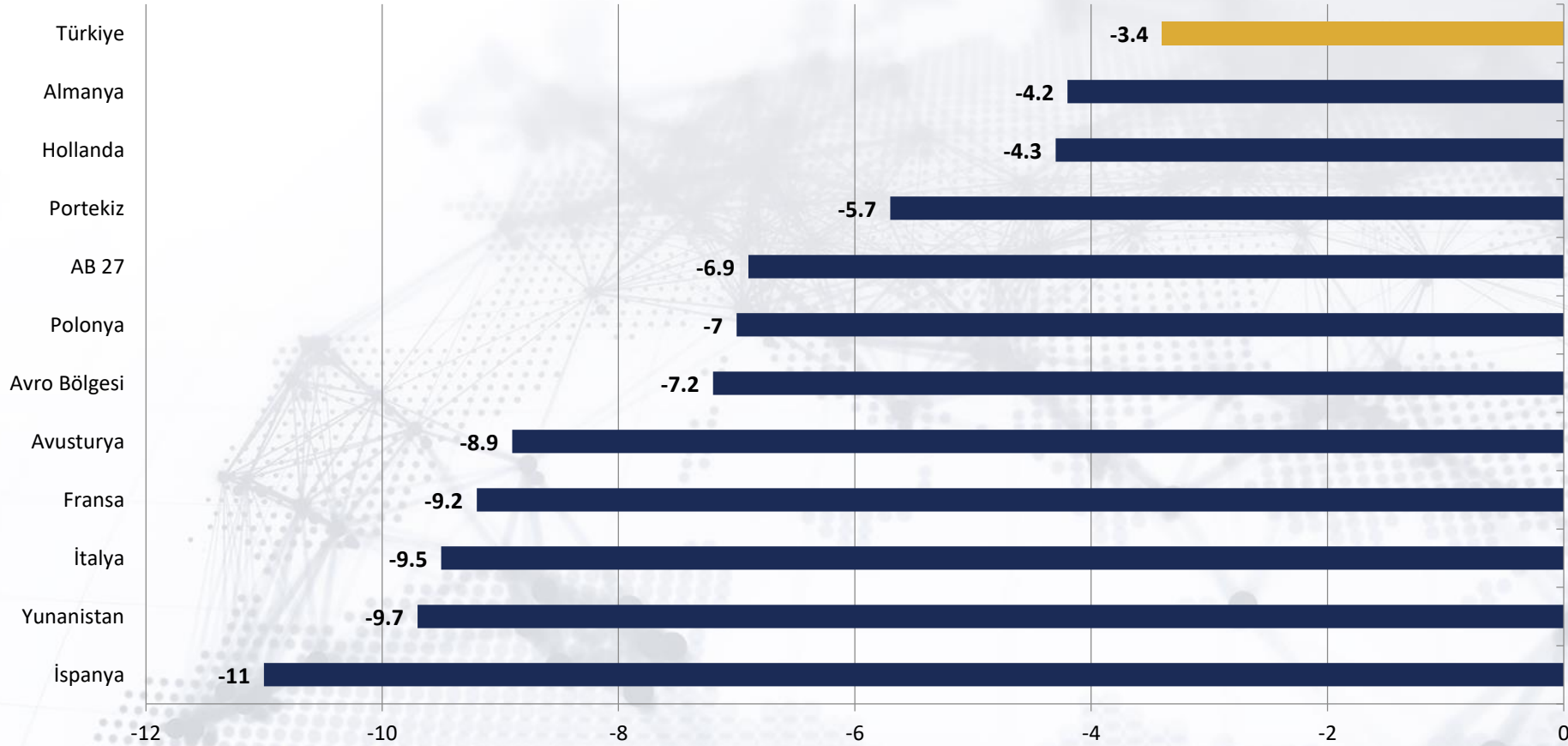
Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2021 yılı Ağustos ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 146,5 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 105,7 milyar TL olmuş ve bütçe 40,8 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2020

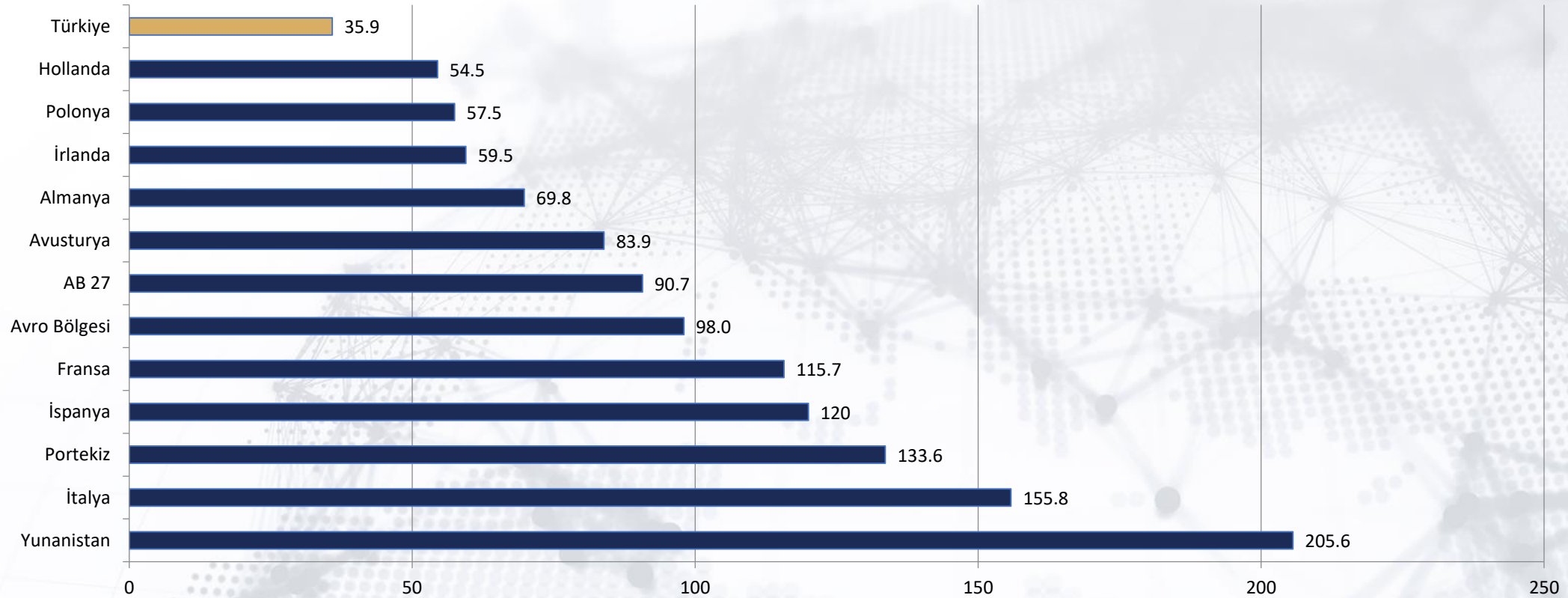

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2020 yılında -%3,4 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2020

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2020 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %35,9 olarak gerçekleşmiştir.

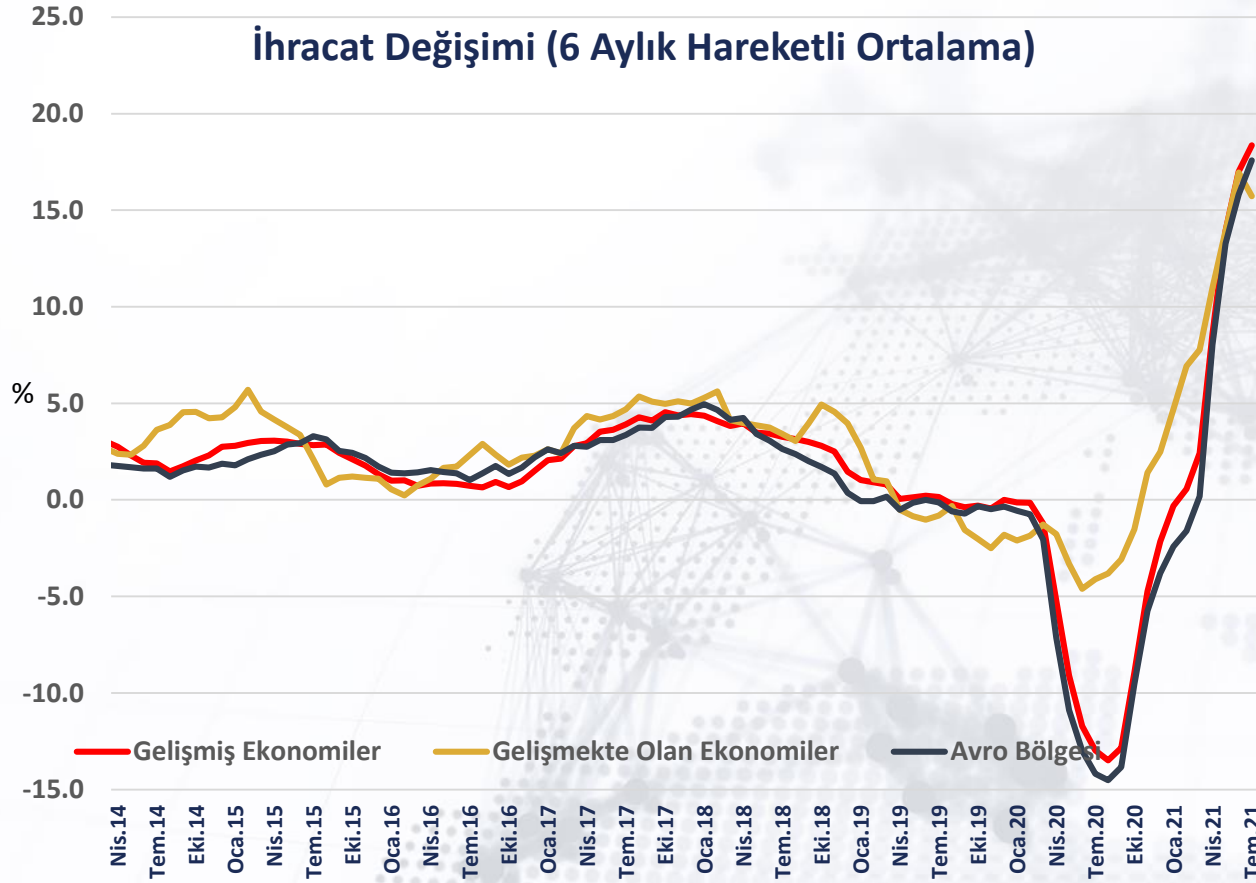
Ödemeler Dengesi

	Temmuz			Ocak-Temmuz		
Milyon Dolar	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)
I- CARİ İŞLEMLER HESABI	-1989	-683	-65,7	-23.215	-13.744	-40,8
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-1962	-2.984	52,1	-20.228	-16.418	-18,8
B. HİZMETLER DENGESİ	295	2948	899,3	2.898	9.184	216,9
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-396	-702	77,3	-5.568	-7.177	28,9
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	74	55	-25,7	-317	667	-310,4
II- SERMAYE HESABI	2	-19	-1.050,0	-18	-38	111,1
III- FİNANS HESAPLARI	-1.888	1.816	-196,2	-28.468	-5.758	-79,8
Doğrudan Yatırımlar	-292	-1030	252,7	-2.526	-3.579	41,7
Net Varlık Edinimi	504	390	-22,6	1.446	2.246	55,3
Net Yükümlülük Oluşumu	796	1420	78,4	3.972	5.825	46,7
Sermaye	843	1.027	21,8	2.556	3.016	18,0
Yatırım	845	1.036	22,6	3.702	3.110	-16,0
Tasfiye	2	9	350,0	1.146	94	-91,8
Diğer Sermaye (Net)	-324	-60	-81,5	-635	-96	-84,9
Gayrimenkul (Net)	277	453	63,5	2.051	2.905	41,6
Portföy Yatırımları	597	-1.933	-423,8	14.889	-3.885	-126,1
Diğer Yatırımlar	-910	-1.921	111,1	-9.430	-12.258	30,0
Rezerv Varlıklar	-1.283	6.700	-622,2	-31.401	13.964	-144,5
IV- NET HATA NOKSAN	99	2.518	2.443,4	-5.235	8.024	-253,3

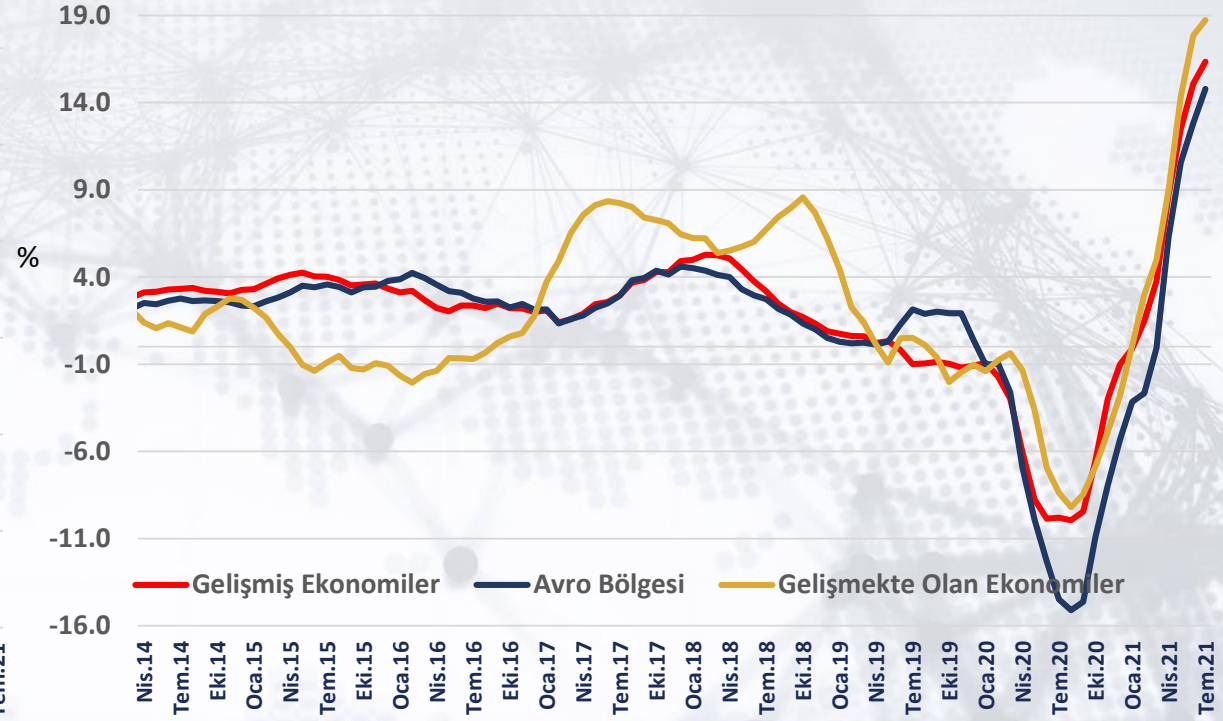
Kaynak: TCMB

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

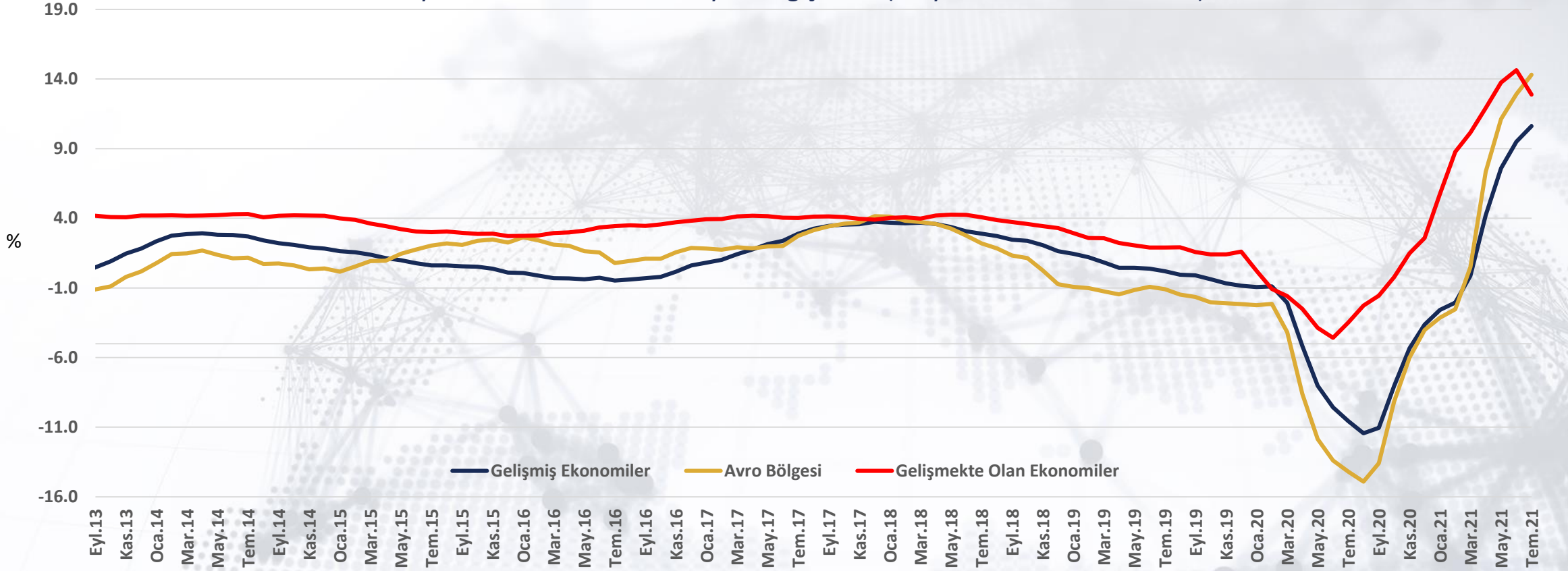
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

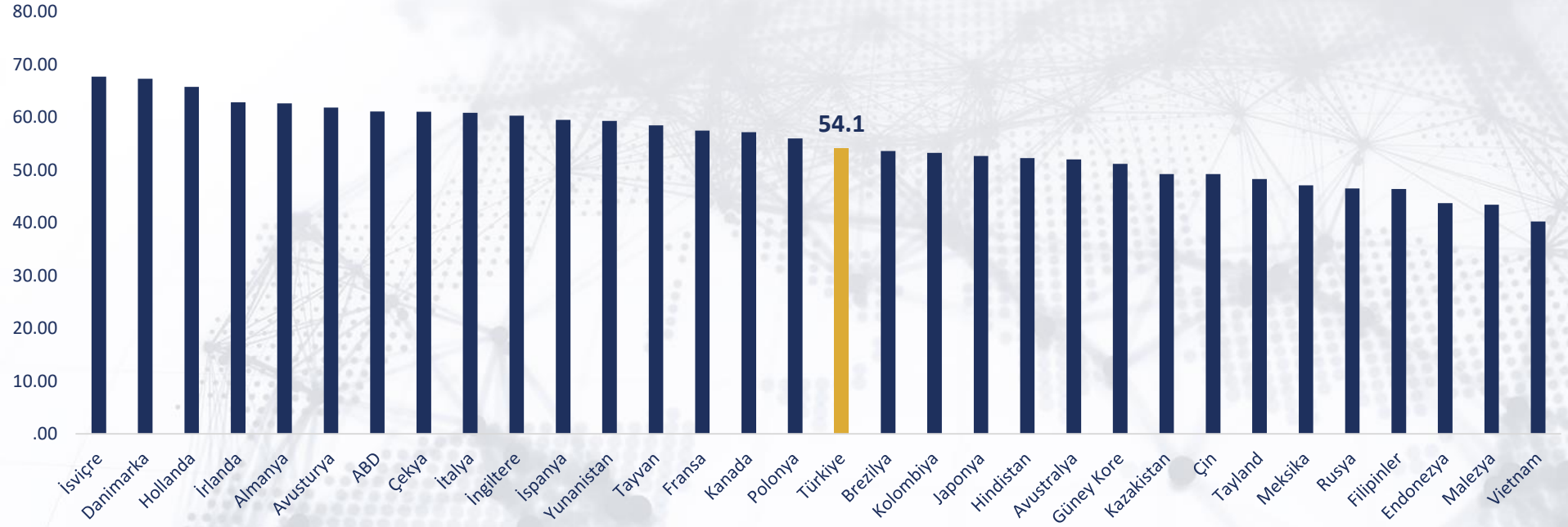
Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Ağustos 2021

Kaynak: IHS Markit

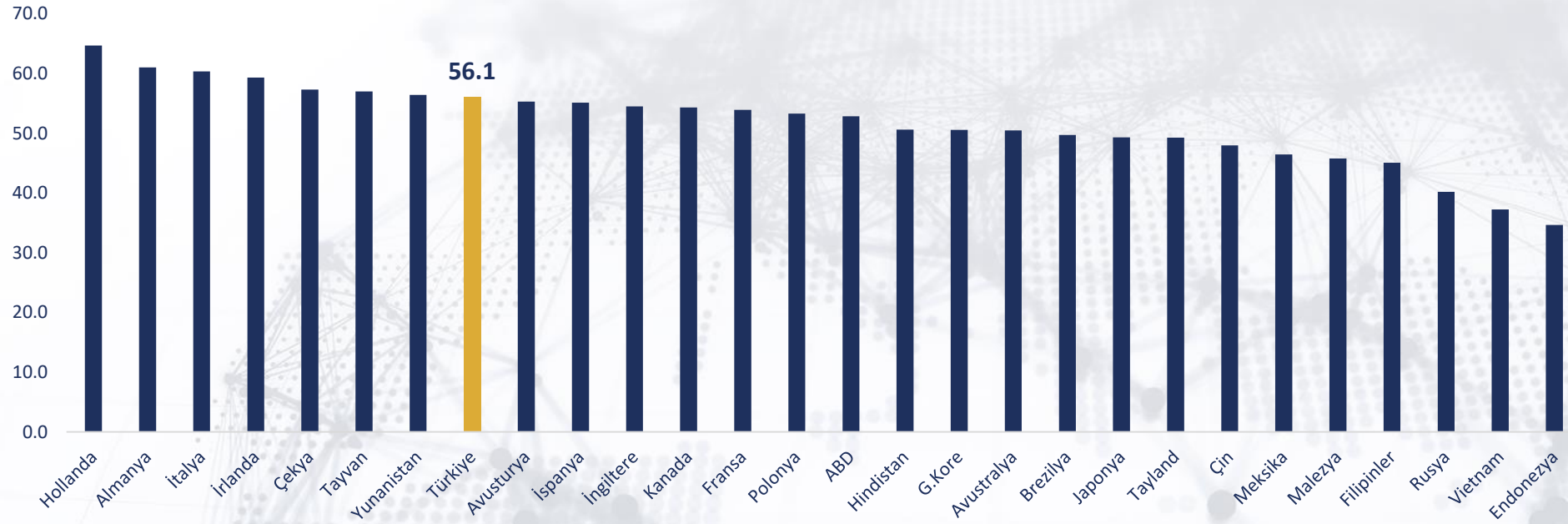
- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

2021 Ağustos Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 54,1 ile eşik değer üstünde gerçekleşmiştir.

Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Ağustos 2021

Kaynak: IHS Markit

- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması yeni ihracat siparişlerinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

**2021 Ağustos Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 56,1 ile eşik değer
üstünde gerçekleşmiştir.** www.ticaret.gov.tr

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B–MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2022-2024 Orta Vadeli Program (YEP) Hedefleri

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	717	801	850	925	1.002
GSYH Reel Büyümesi (%)	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0

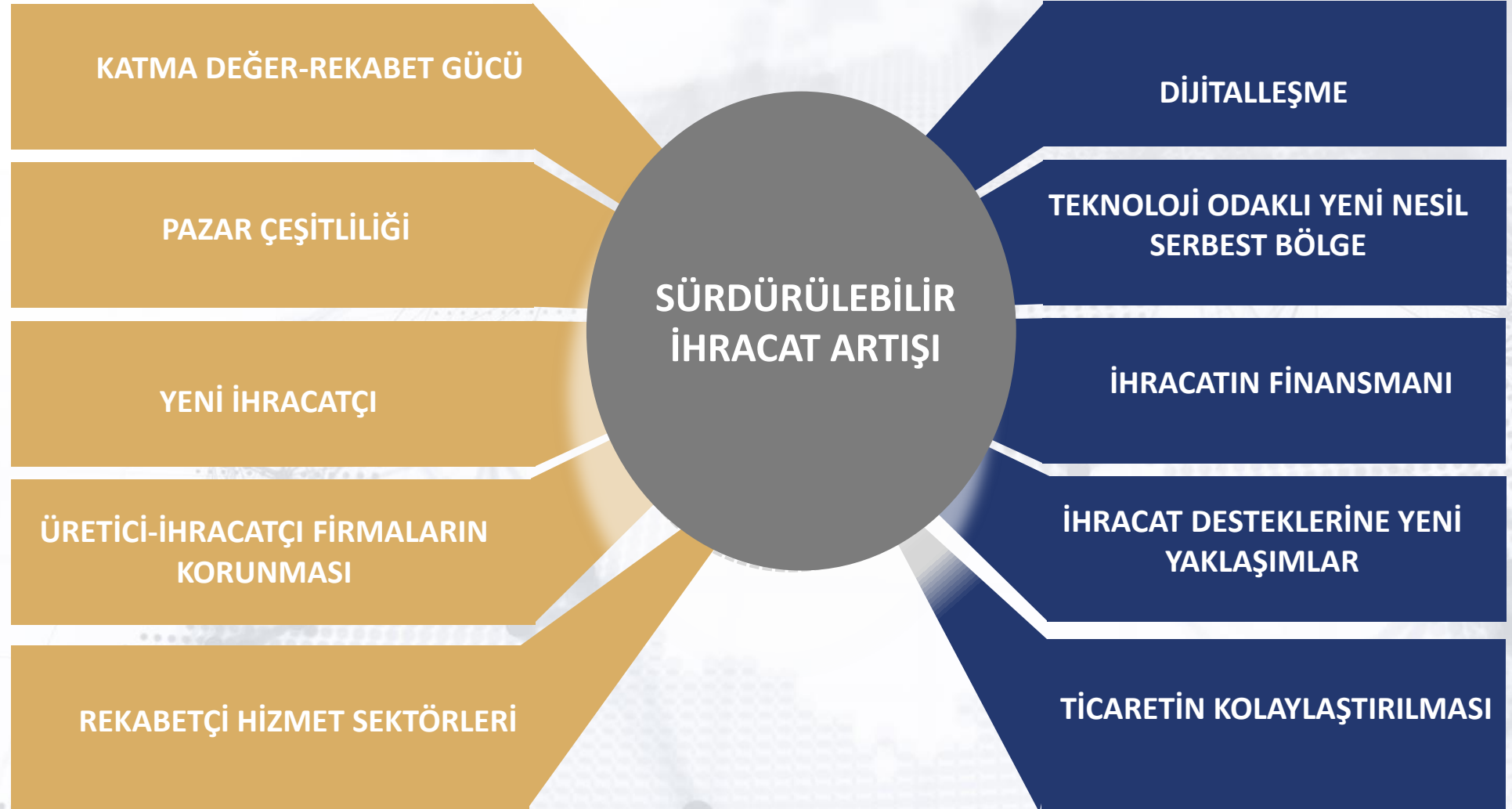
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- **2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.**

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
➤ Dijital Gümrükler ➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar ➤ Ticaret Diplomasisi Araçları ➤ Ticaret Politikası Önlemleri	➤ Ticaret Müşavirleri Ağı ➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı ➤ Melek Yatırımcı Ağı ➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	➤ Finansman Desteği ➤ Enerji Desteği ➤ Kira Desteği ➤ İstihdam Desteği	➤ Uzun Vadeli Finansman ➤ Kur riskine karşı yeni ürünler ➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı ➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,2	-6,5	-3,5	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,7
	2021	6,0	4,6	7,0	5,3	4,4	9,5	8,1	2,8
	2022	4,9	4,3	4,9	1,9	3,1	8,5	5,7	3,0
OECD	2020	-3,4	-6,5	-3,4	-4,4	-2,5	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,7	5,3	6,0	5,2	2,7	9,7	8,5	2,5
	2022	4,5	4,6	3,9	2,3	3,4	7,9	5,8	2,1
Dünya Bankası	2019	2,5	1,3	2,2	1,4	2,0	4,0	6,0	0,0
	2020	-3,5	-6,6	-3,5	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,7
	2021	5,6	4,2	6,8	4,5	3,2	8,3	8,5	2,9

Kaynak:

IMF 2021 Temmuz ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Eylül ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2021 Haziran ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2021	2022
Dünya Mal Ticaret Hacmi	8,0	4,0
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	7,7	5,1
Orta ve Güney Amerika	3,2	2,7
Avrupa	8,3	3,9
Asya	8,4	3,5
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	11,4	4,9
Orta ve Güney Amerika	8,1	3,7
Avrupa	8,4	3,7
Asya	5,7	4,4

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	8,4	6,5
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	7,9	6,4
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	7,6	6,0

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
İhracat/İthalat (%)	77,3	81,8	81,7	82,3	82,5

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

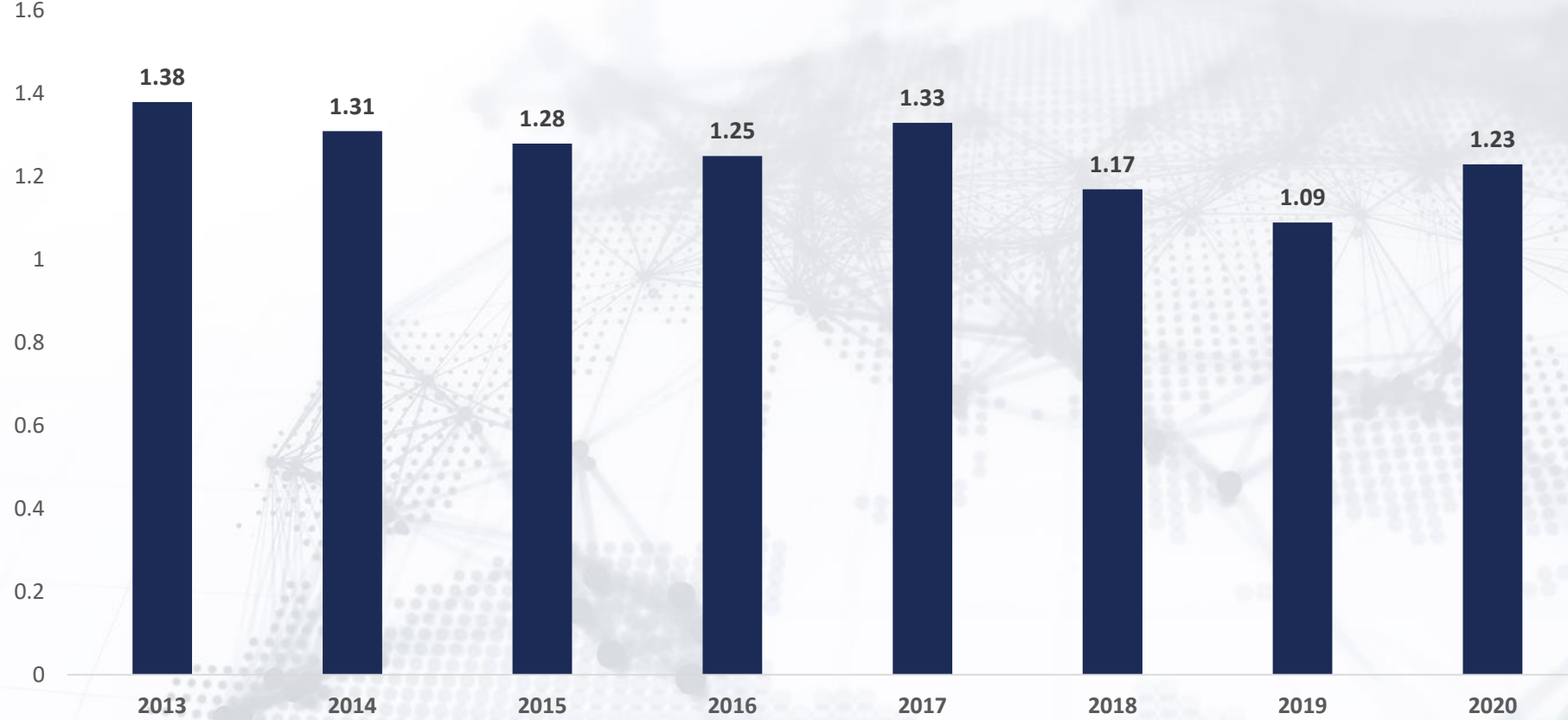

Kaynak: DTÖ

- Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2020 yılında %0,96 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

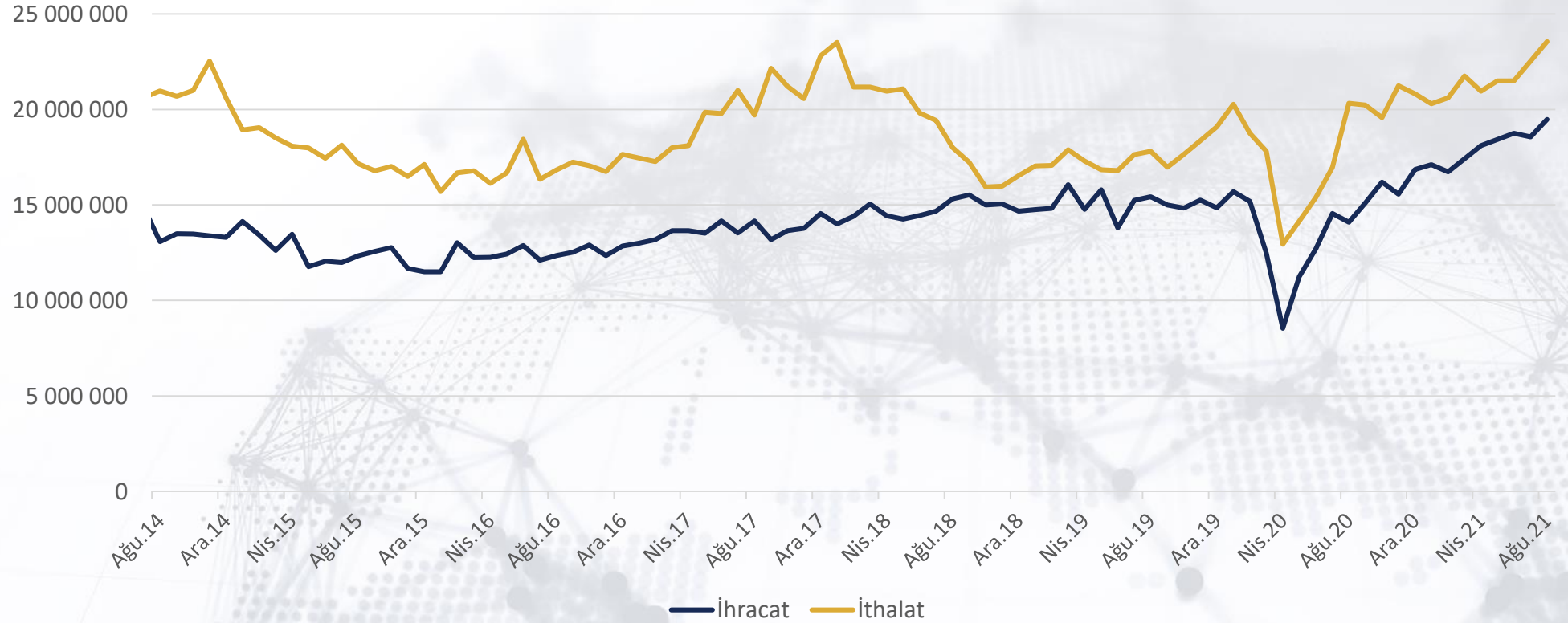

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2020 yılında %1,23 düzeyindedir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK

Not: Grafikte Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Veriler Kullanılmıştır.

- **2021 Ağustos ayında, 2020 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %51,9 oranında artış ile 18,9 milyar dolar, ithalat ise %23,6 oranında artış ile 23,2 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %32,4 oranında azalışla 4,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaretin Gelişimi

(Bin \$)	2019	2020	Değişim (%) 2019/2020	2020 - AĞUSTOS	2021 - AĞUSTOS	Değişim (%) 2020/2021
İhracat	180.832.722	169.637.755	-6,2	12,456,453	18,916,167	51.9
Enerji İhracatı*	8.447.379	4.715.214	-44,2	336,835	692,090	105
Altın İhracatı	2.000.620	2.779.978	39,0	280,935	179,213	-36
İthalat	210.345.203	219.516.807	4,4	18,756,859	23,175,260	23.6
Enerji İthalatı*	41.731.207	28.925.037	-30,7	2,140,508	4,368,373	104
Altın İthalatı	11.268.688	25.183.792	123,5	4,081,663	407,772	-90
Dış Ticaret Hacmi	391.177.924	389.154.562	-0,5	31,213,313	42,091,427	34.9
Dış Ticaret Dengesi	-29.512.481	-49.879.052	69,0	-6,300,406	-4,259,093	-32
Enerji Dışı Denge	3.771.347	-25.669.229	-780,6	-4,496,733	-582,809	-87
İhracat / İthalat (%)	86	77	-10,1	66	82	22.9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- **2021 yılı Ağustos ayında ihracat %51,9 artışla 18,9 milyar dolar, ithalat ise %23,6 artış ile 23,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2021 Temmuz	
	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	102,0	9,5
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	135,3	23,8
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	110,0	19,1
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	107,1	6,1
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	92,8	-8,1

Kaynak: TÜİK

- Temmuz 2021 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %23,8 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %6,1 oranında artmıştır.

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Eylül			Ocak-Eylül		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	15.991	20.783	29,97	118.397	160.979	35,97
İthalat	20.847	23.386	12,18	156.273	193.360	23,73
Dış Ticaret Hacmi	36.838	44.169	19,90	274.670	354.339	29,01
Dış Ticaret Dengesi	-4.856	-2.602	-46,41	-37.876	-32.382	-14,51
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	76,7	88,9		75,8	83,3	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Eylül			Ocak-Eylül		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	15.191	19.630	29,22	112.010	152.571	36,21
İthalat	20.003	22.350	11,73	149.893	185.795	23,95
Dış Ticaret Hacmi	35.195	41.980	19,28	261.903	338.366	29,19
Dış Ticaret Dengesi	-4.812	-2.720	-43,47	-37.883	-33.225	-12,30
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	75,9	87,8		74,7	82,1	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Eylül			Ocak-Eylül		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	1.939	2.264	16,75	13.391	17.603	31,45
Ara mallar	7.179	10.943	52,43	56.921	82.663	45,22
Tüketim malları	6.666	7.472	12,09	47.219	59.880	26,81
Diğerleri	207	105	-49,28	864	833	-3,62
TOPLAM	15.991	20.783	29,97	118.397	160.979	35,97

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Eylül			Ocak-Eylül		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	2.994	3.001	0,24	21.678	26.254	21,11
Ara mallar	15.621	18.257	16,88	117.791	148.190	25,81
Tüketim malları	2.197	2.093	-4,73	16.381	18.607	13,59
Diğerleri	35	34	-2,08	422	310	-26,64
TOPLAM	20.847	23.386	12,18	156.273	193.360	23,73

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR)	Ağustos			Ocak - Ağustos		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	1,247	2,031	62.8	12,419	15,886	27.9
72	Demir ve çelik	575	1,785	210.3	5,428	10,034	84.9
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1,257	1,764	40.4	10,109	13,606	34.6
85	Elektrikli makina ve cihazlar	716	975	36.2	5,558	7,614	37.0
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	759	968	27.5	4,852	6,737	38.9
39	Plastikler ve mamulleri	534	864	61.7	4,312	6,373	47.8
73	Demir veya çelikten eşya	467	809	73.0	3,964	5,383	35.8
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	545	773	42.0	4,031	6,520	61.7
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	337	692	105.5	3,025	5,017	65.8
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	593	621	4.8	4,214	4,860	15.3

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

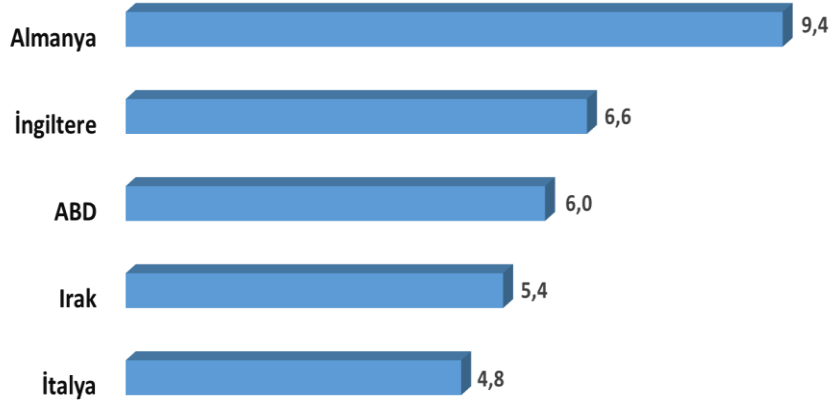
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR)	Ağustos			Ocak - Ağustos		
	FASIL ADI	2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	2,141	4,368	104.1	18,860	27,057	43.5
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1,962	2,574	31.2	14,910	19,828	33.0
72	Demir ve çelik	1,179	2,558	116.9	9,501	18,002	89.5
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1,522	1,585	4.2	10,108	13,010	28.7
39	Plastikler ve mamulleri	949	1,399	47.4	7,524	11,201	48.9
87	Motorlu kara taşıtları	1,112	1,018	-8.4	7,752	10,613	36.9
30	Eczacılık ürünleri	304	894	193.7	3,109	4,891	57.3
29	Organik kimyasal ürünler	446	715	60.3	3,722	5,677	52.5
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	246	706	186.6	2,145	3,872	80.5
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	4,239	539	-87.3	16,053	5,490	-65.8

Kaynak: TÜİK

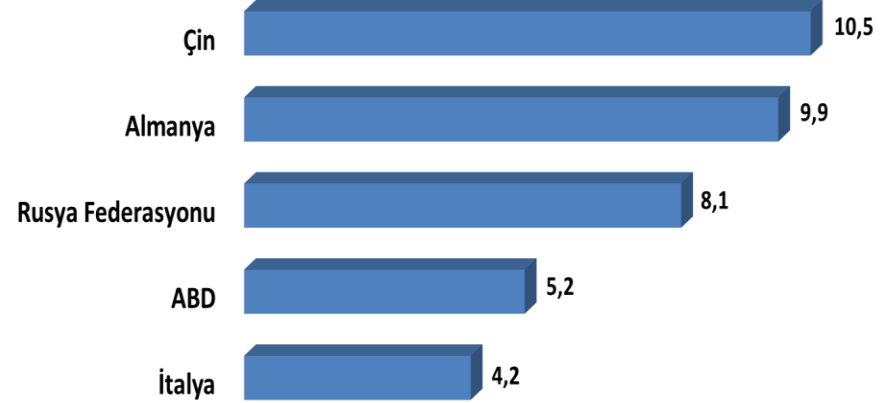

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

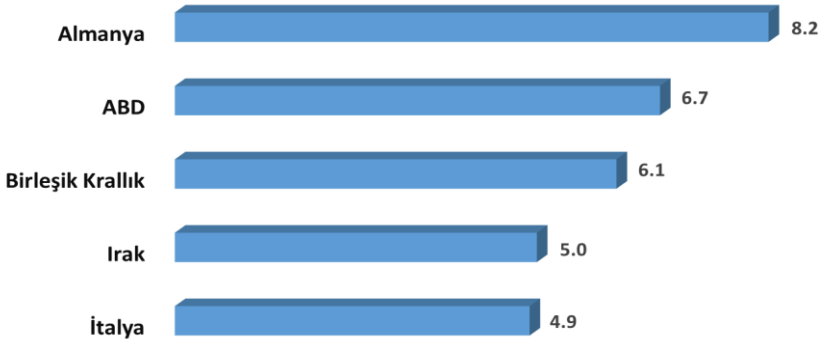
2020 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

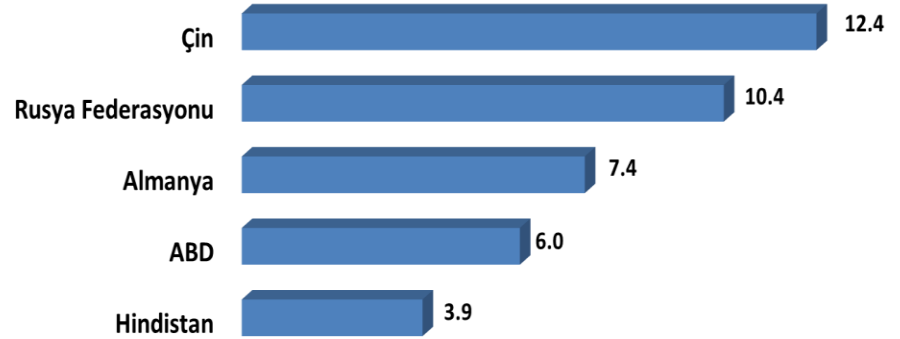
2020 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Eylül Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Eylül Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	AĞUSTOS				OCAK-AĞUSTOS			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	5,145	7,774	41.1	51.1	42,174	58,620	41.8	39.0
B- DİĞER ÜLKELER	7,311	11,143	58.9	52.4	60,231	81,575	58.2	35.4
1- DİĞER AVRUPA	1,952	2,652	14.0	35.9	14,368	19,130	13.6	33.1
2- AFRİKA	1,047	1,879	9.9	79.6	9,543	13,012	9.3	36.4
Kuzey Afrika	606	1,055	5.6	74.1	5,738	8,109	5.8	41.3
Diğer Afrika	441	824	4.4	87.1	3,806	4,903	3.5	28.8
3- AMERİKA	1,030	2,012	10.6	95.3	8,952	13,974	10.0	56.1
Kuzey Amerika	809	1,469	7.8	81.6	6,954	10,157	7.2	46.1
Orta Amerika ve Karayip	96	181	1.0	88.3	899	1,404	1.0	56.2
Güney Amerika	125	361	1.9	190.0	1,099	2,413	1.7	119.6
4- ASYA	3,186	4,462	23.6	40.0	26,681	34,544	24.6	29.5
Yakın ve Ortadoğu	2,293	3,067	16.2	33.8	19,205	23,545	16.8	22.6
Diğer Asya	893	1,395	7.4	56.2	7,476	10,999	7.8	47.1
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	69.2	98.4	0.5	42.1	490.2	696.6	0.5	42.1
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	28.1	39.9	0.2	42.0	197.3	218.1	0.2	10.6
GENEL TOPLAM	12,456	18,916	100	51.9	102,406	140,195	100	36.9

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	AĞUSTOS				OCAK-AĞUSTOS			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	5,590	7,165	30.9	28.2	43,239	56,326	33.1	30.3
B- DİĞER ÜLKELER	13,167	16,010	69.1	21.6	92,188	113,648	66.9	23.3
1- DİĞER AVRUPA	3,268	3,852	16.6	17.9	20,821	28,049	16.5	34.7
2- AFRİKA	648	926	4.0	42.8	4,801	5,093	3.0	6.1
Kuzey Afrika	513	550	2.4	7.3	2,981	3,166	1.9	6.2
Diğer Afrika	136	376	1.6	177.0	1,821	1,926	1.1	5.8
3- AMERİKA	1,366	2,090	9.0	52.9	13,224	14,409	8.5	9.0
Kuzey Amerika	908	1,258	5.4	38.6	8,595	8,750	5.1	1.8
Orta Amerika ve Karayip	66	91	0.4	38.6	656	718	0.4	9.5
Güney Amerika	393	740	3.2	88.5	3,972	4,940	2.9	24.4
4- ASYA	6,818	7,386	31.9	8.3	43,830	53,481	31.5	22.0
Yakın ve Ortadoğu	2,804	1,300	5.6	-53.6	13,157	9,991	5.9	-24.1
Diğer Asya	4,014	6,086	26.3	51.6	30,673	43,490	25.6	41.8
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	153	58	0.3	-62.1	328	568	0.3	73.3
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	912	1,698	7.3	86.1	9,183	12,049	7.1	31.2
GENEL TOPLAM	18,757	23,175	100	23.6	135,426	169,975	100	25.5

Kaynak: TÜİK

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

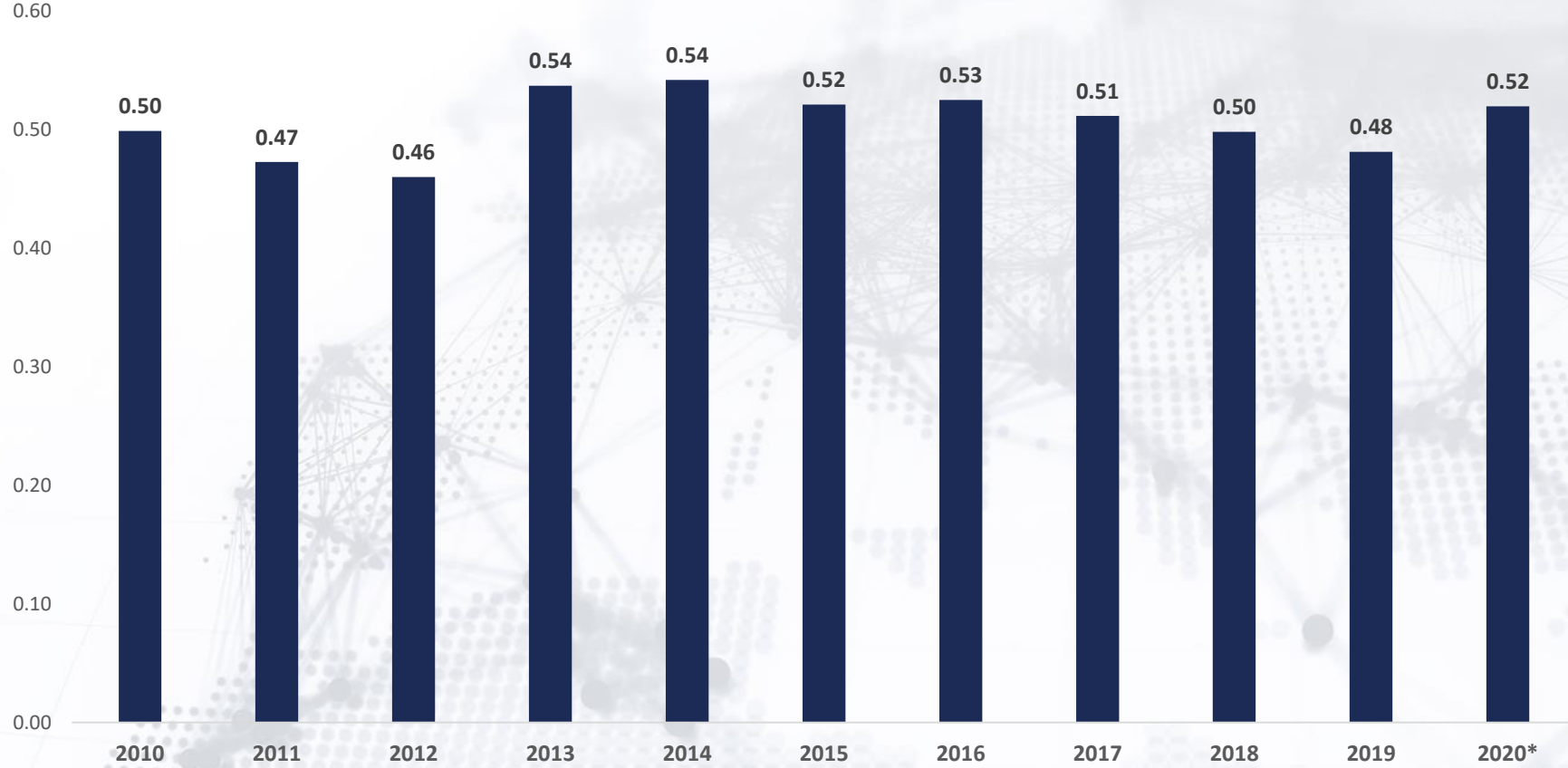
Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,7 düzeyindedir.

*Tahmin

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: TCMB, DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,52 düzeyindedir.

*Tahmin

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	1.298	5.269	305,9	16.993	24.840	46,2
Taşımacılık Geliri	669	2.104	214,5	7.767	11.852	52,6
Seyahat Geliri	0	2.298	0,0	3.969	6.877	73,3
İnşaat Geliri	18	19	5,6	126	127	0,8
Sigorta ve Emeklilik	158	223	41,1	1.289	1.509	17,1
Finansal Hizmetler Geliri	37	39	5,4	307	363	18,2
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	6	13	116,7	59	92	55,9
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	128	156	21,9	881	1.060	20,3
Diğer İş Hizmetleri Geliri	162	264	63,0	1.528	1.841	20,5
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	6	17	183,3	67	115	71,6
Resmi Hizmetler Geliri	14	20	42,9	166	120	-27,7
Milyon Dolar	Temmuz			Ocak-Temmuz		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	1.468	2.321	58,1	14.095	15.656	11,1
Taşımacılık Gideri	539	1.025	90,2	4.758	6.487	36,3
Seyahat Gideri	0	180	0,0	818	672	-17,8
İnşaat Gideri	0	1	0,0	8	9	12,5
Sigorta ve Emeklilik Gideri	237	249	5,1	2.016	1.991	-1,2
Finansal Hizmetler Gideri	90	56	-37,8	738	529	-28,3
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	85	189	122,4	1.107	1.221	10,3
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	95	116	22,1	946	984	4,0
Diğer İş Hizmetleri Gideri	321	380	18,4	2.618	2.828	8,0
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	10	8	-20,0	42	40	-4,8
Resmi Hizmetler Gideri	47	53	12,8	618	478	-22,7

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2,426	48	49,750,177,407	49,750,177,407	20,507,081
2003	339	35	6,397,601,656	56,147,779,063	18,871,981
2004	477	36	8,630,027,566	64,777,806,629	18,092,301
2005	451	33	12,914,620,409	77,692,427,039	28,635,522
2006	577	35	22,410,201,125	100,102,628,163	38,839,170
2007	617	45	25,815,417,471	125,918,045,634	41,840,223
2008	667	39	24,685,207,075	150,603,252,710	37,009,306
2009	508	45	20,210,153,992	170,813,406,702	39,783,768
2010	633	50	23,764,572,093	194,577,978,795	37,542,768
2011	560	51	24,383,594,869	218,961,573,664	43,542,134
2012	549	49	31,649,824,190	250,611,397,854	57,649,953
2013	438	50	31,254,518,527	281,865,916,381	71,357,348
2014	357	54	26,635,127,974	308,501,044,354	74,608,202
2015	287	57	23,885,307,446	332,386,351,801	83,224,068
2016	220	56	14,927,858,491	347,314,210,292	67,853,902
2017	329	52	17,228,640,172	364,542,850,464	52,366,687
2018	378	53	22,779,501,905	387,322,352,369	60,263,233
2019	524	45	19,317,359,175	406,639,711,544	36,865,189
2020	354	36	15,217,838,061	421,857,549,604	42,988,243
2021	141	30	8,046,835,856	429,904,385,460	57,069,758

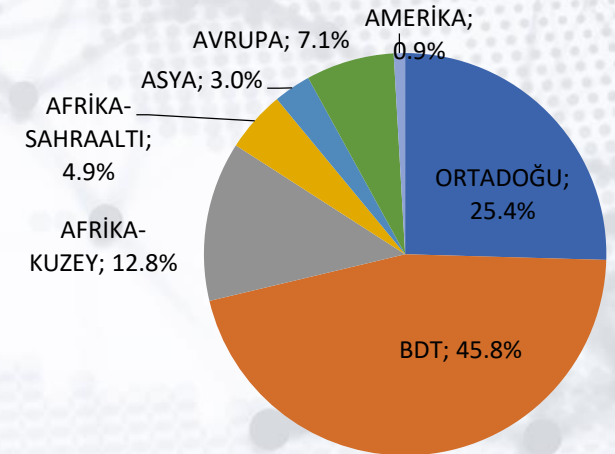
Ağustos ayı itibarıyla

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde **2019** yılında **44** Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin'den sonra **2. sırada** yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2021 Ağustos ayı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

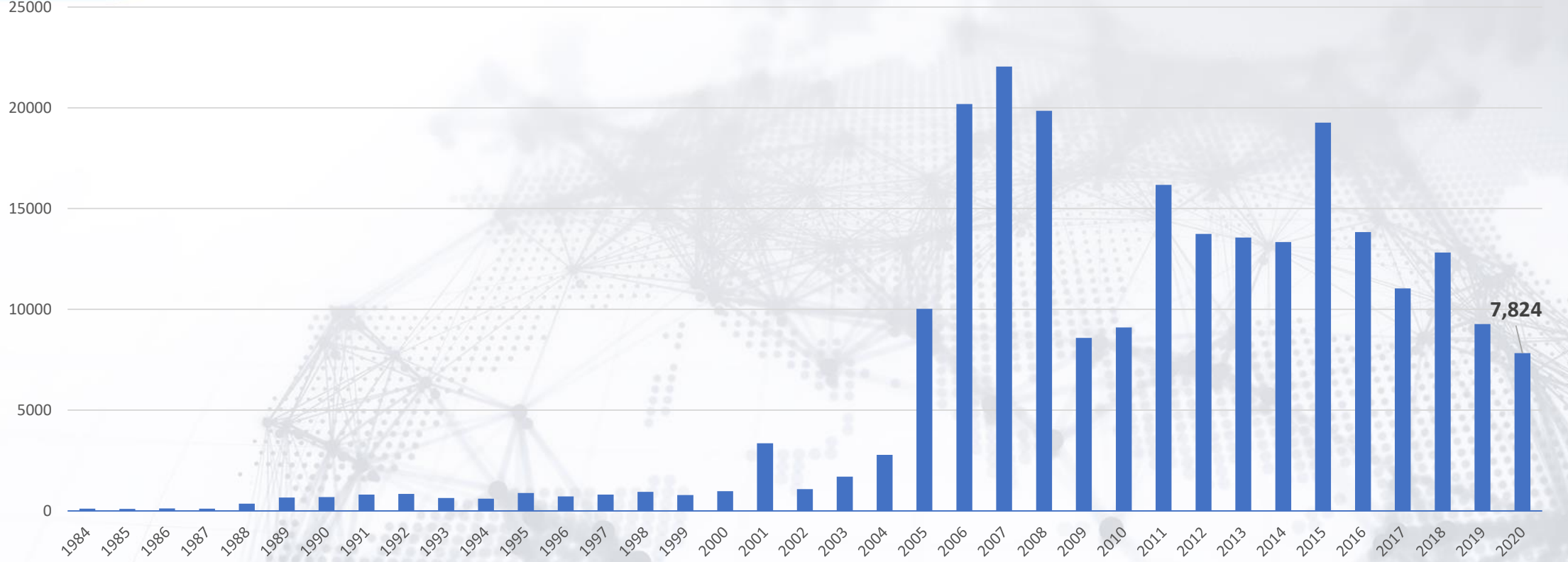

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	19. Endonezya	39. İtalya	59. Meksika	79. Umman
2. Almanya	20. Estonya	40. Japonya	60. Norveç	80. Ürdün
3. Arnavutluk	21. Etiyopya	41. Katar	61. Özbekistan	81. Vietnam
4. Avusturya	22. Fas	42. Kazakistan	62. Pakistan	82. Yeni Zelanda
5. Avustralya	23. Filipinler	43. Kırgızistan	63. Polonya	83. Yunanistan
6. Azerbaycan	24. Finlandiya	44. Kuveyt	64. Portekiz	84. Yemen
7. BAE	25. Fransa	45. K.K.T.C.	65. Romanya	85. Gambia
8. Bahreyn	26. Güney Afrika	46. Kanada	66. Rusya	
9. Bangladeş	27. Güney Kore	47. Kosova	67. S. Arabistan	
10. Belçika	28. Gürcistan	48. Letonya	68. Sırbistan-Karadağ	
11. Beyaz Rusya	29. Hindistan	49. Litvanya	69. Singapur	
12. Bosna Hersek	30. Hırvatistan	50. Lübnan	70. Slovakya	
13. Brezilya	31. Hollanda	51. Lüksemburg	71. Slovenya	
14. Bulgaristan	32. İngiltere	52. Macaristan	72. Suriye	
15. Cezayir	33. İran	53. Makedonya	73. Sudan	
16. Çek Cumhuriyeti	34. İrlanda	54. Malezya	74. Tacikistan	
17. Çin Halk Cumhuriyeti	35. İspanya	55. Mısır	75. Tayland	
18. Danimarka	36. İsrail	56. Moğolistan	76. Tunus	
	37. İsveç	57. Moldova	77. Türkmenistan	
	38. İsviçre	58. Malta	78. Ukrayna	

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

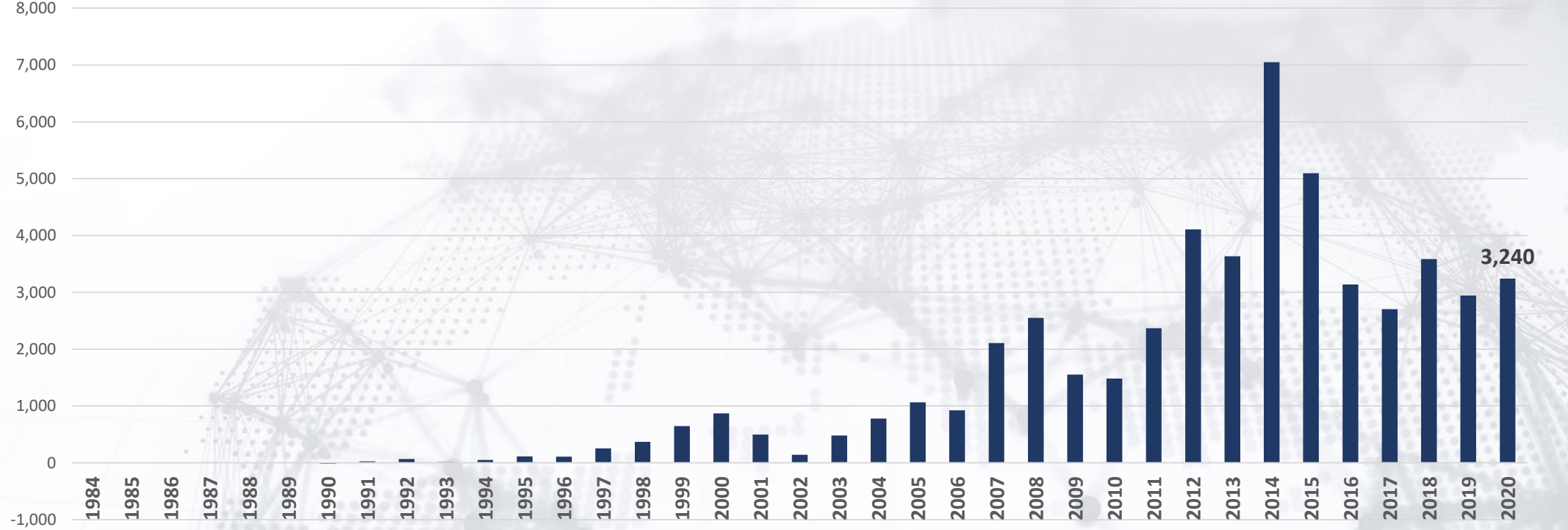

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2020 döneminde kümülatif olarak 226,2 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2020 yılı Temmuz ayında 796 milyon dolar giriş yaşanırken 2021 yılı Temmuz ayında 1 milyar 420 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

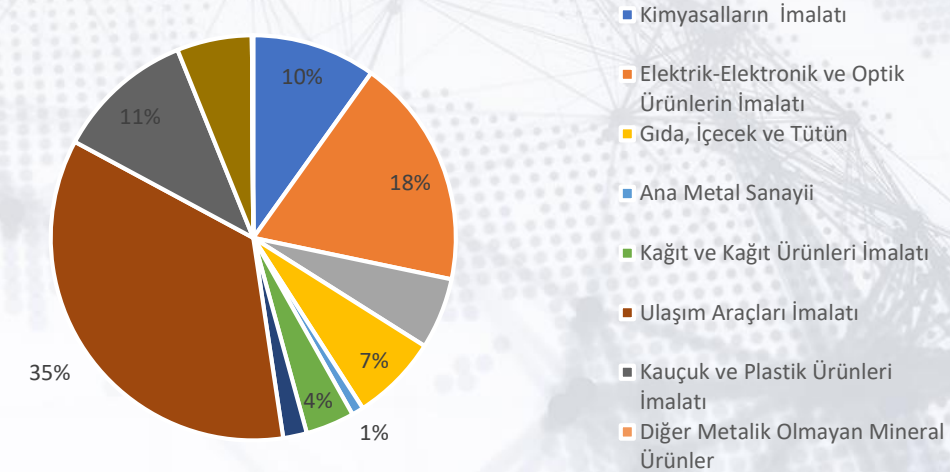
Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2020 yılına kadar kümülatif olarak 48,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2021 yılı Temmuz ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %22,6 oranında gerileme ile 390 milyon dolar olmuştur.

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

	Yıllık		Ocak-Temmuz	
Milyon Dolar(\$)	2019	2020	2020	2021
TARIM SEKTÖRÜ	23	19	2	69
SINAI SEKTÖRÜ	2.103	1.273	717	1.065
Madencilik ve taşocakçılığı	83	132	105	36
İmalat	1.930	1.089	575	951
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	89	51	36	77
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	1	1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	3.752	4.383	2.983	1.976
TOPLAM	5.878	5.675	3.702	3.110

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak-Temmuz 2021)

Kaynak: TCMB

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2020 DYY (Milyon Dolar)	2021 DYY Temmuz (Milyon Dolar)	2021DYY Ocak-Temmuz (Milyon Dolar)
1	Amerika Birleşik Devletleri	803	510	551
2	Hollanda	595	171	547
3	Lüksemburg	437	153	180
4	İsviçre	136	51	262
5	Belçika	64	38	38
6	Güney Kore	50	33	324
7	Japonya	113	29	117
8	İngiltere	498	15	405
9	Singapur	7	8	22
10	Almanya	5	7	111
11	Hong Kong	4	7	30
12	Kuveyt	1	4	29
13	Kazakistan	1	3	4
14	Avusturya	1	1	57
15	Çek Cumhuriyeti	0	1	19
16	Fransa	162	1	82
17	Jersey	0	1	1
18	Panama	12	1	7
19	Suudi Arabistan	12	1	6
20	Kırgızistan	0	1	1
LİSTE TOPLAMI		2.901	1.036	2.793
TOPLAM		5.675	439	1.775

Sıralama 2021 Yılı Temmuz ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla 82.704 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri**'nin hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yurtiçinden Bölgelere	2,971	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574
Bölgelerden Yurtdışına	7,071	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727
Yurtdışından Bölgelere	7,257	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028
Bölgelerden Yurtiçiye	5,754	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729
TOPLAM TİCARET HACMİ	23,053	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 15,5 milyar dolar olmuştur.

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F– İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Sudan*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Somali
8. Kamerun
9. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
10. Körfez İşbirliği Konseyi
11. Cibuti
12. Çad

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmektedir.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hali hazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **195** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

